

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Égész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirdete-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Polgármesteri jelentés Debreczen sz. kir. város 1909. évi életéről.

Városunk polgármestere a legközelebb tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésben bemutatta jelentését az 1909. évről. A jelentés pontos adatokban és hiven számol be városunk közigazgatási és kulturális életéről és a jelentésből öröndetesen emelkedik ki városunk minden téren haladása.

A jelentés egész terjedelmében így hangzik:

Tekintetes Bizottsági Közgyűlés!

Az 1909. évről szóló polgármesteri jelentésemet van szerencsém előterjeszteni.

Az az áldatlan állapot, melyben az ország kormányszata ezen egész éven át vergődött, kihatott a mi városunk közigazgatására is. Fontosabb ügyeink többszörös sürgetések dacára is elintézetlenül, jóváhagyatlanul maradtak az egész év folyamán, avagy úgy intéztettek el, — pl. a vágóhít kibővítésének ügye — hogy azzal előbbre nem jutottunk.

Egyébként jellemzi ezt az állapotot az általános új csatornahálózat építésének ügye. — Alattomos gyanúsítás a vállalkozó cég jó hire-neve, megbízhatósága ellen, majd az illetékes tényezők szakértelmének kifogásolása s a miniszteri szakértők javaslata, illetve felülbírlata mellett kibocsátott kirási művelet fogyatékosága és egyszersmind személyes érzelmek taszigálták az ügyet ide-oda és okozták azt, hogy az eféle munkára nagyon kedvező, eső nélküli száraz évet nem használhattuk fel csatornánk építésére.

Fémipari szakiskolánk építése is amiatt maradt el ezen évről, mert kormányunk a minden akciót megbénító függő, bizonytalan helyzetében nagyobb alkotásokba, nagyobb költséggel járó létesítmények megvalósításába belemenni nem akart.

Részletesebben az általános helyzetet az alábbiakban igyekszem feltüntetni.

Tanácsi iktató hivatal 1909. évben.

A közigazgatási iktató hivatalba 1909. év folyamán tanácsi ügydarab érkezett 19,166. Közigazgatási bizottsági ügydarab érkezett 960.

Kiadó hivatal ügyforgalma az 1909. évben.

Kiadó hivatalba érkezett az 1909. év végéig:

I. Tanácsi	19,156 darab.
II. Közigazgatási bizottsági	970 "
III. Közgyűlési	424 "
IV. Szegényügyi	715 "
összesen	21,265

mely mind elintéztetett.

A jog- és pénzügyi bizottság forgalma.

Az I. (jog- és pénzügyi) ügyosztályba érkezett az 1909. év folyamán 2885 drb., amelyből a mai napig elintézetlenül egy drb. sem maradt. Ugyanezen idő alatt érkezett a jog- és pénzügyi bizottsághoz 288 drb., amely-

ből letárgyaltatott 280 ügydarab, letárgyalatlanul pedig 8 drb. maradt.

Magánmegbízatás volt az 1909 év folyamán 80 drb., melyből elintézetlen 2 drb.

Gyámsági és gondnoksági ügyek.

A gyámoltak és gondnokoltak 1909-ik évi létszámát, vagyoni viszonyait stb. a következő adatok mutatják:

	1908 végén	1909 végén
Fekvő vagyonnal birt.	1375	1482
Kézpénzzel birt.	505	461
Kézpénzzel s fekvő vagyonnal birt.	279	253
Ingó vagyonnal birt.	265	267
Vagyontalan volt	2681	2869
Összes létszám volt	5105	5332

vagyis egy év alatt szaporodott 227-tel.

Csupán a gyámoltak létszáma volt 1908-dik év végén 5015.

Ezekhez jött 1909-ben:

Fekvő vagyonnal biró	197
Kézpénzzel biró	54
Fekvővagyonnal és kézpénzzel biró.	19
Ingó vagyonnal biró	24
Vagyontalan	395
Együtt	689

Töröltetett a gyámoltak létszámából:

Teljes korúság következtében	253
Nagykorúsítás	27
Férjhezmenetel	39
Halál következtében	39
Törzskönyvezés	70
Vagyonkiutalás	4
Téves bevezetés	21
Kiskoru anyának önjogúvá léte köv.	8
Gyámhat. ill. átruházása	4
Gyámügyviteli szab. 233 §-a	1
Névjegyzékbe vezetés	1
Együtt	467

A gyámság alatt levők összes száma 1909 végén 5237, vagyis 132-vel több, mint az előző évben.

Csupán gondnokság alatt levők száma az 1908. év végén 90.

1909. évben gondnokság alá helyeztetett 8.

" " " alól felszabadult 3.

Az év végén gondnokság alatt maradt 95.

A 2869 vagyontalan árva közül egyházak által segélyeztetett 527.

Közsegély nélkül szüléknél és magánjóltevőknél és mint cseléd volt 2299.

A Therésianum árvaházban neveltetett 20.

A nőegyleti árvaházban 23.

Az 5237 árva közül iskolaköteles volt 1336.

A gyámpénztár az 1909-ik évben 4-szer vizsgáltatott meg rendes negyedévenként, rendkívüli esetekben többször és azt a bizottság minden alkalommal rendben találta.

A gyámhatóság intézkedései s az árvaszék ügyforgalma a számonkérőszék által egy ízben vizsgáltatott. Beérkezett 1909-ben 10,160. drb.

	Készpénz		Pénzületi betét és értékpapír		Adósslelvel		Drágaság	
	korona	fl.	korona	fl.	korona	fl.	korona	fl.
1908 december 31-én volt	9,059,29	1.167,999,79	1.145,220,13	5805,27				
1909 decz. 31-ig befolyt	1,029,791,04	932,360,38	67,986,66	2715,20				
1909 decz. 31-ig kiadatott	1,038,850,33	1.999,460,17	1.213,207,49	8520,47				
1909 decz. 31-én maradt	1,032,205,75	352,871,48	70,283,75	1385,66				
	6644,58	1.606,888,69	1.142,923,74	7134,81				

Az 1909. évi zárszámadások szerint 1909 december hó 31-én a kiskorúak és gondnokoltak köveleése volt 2,647,477 K 60 f.
Ezzel szemben a gyám-pénztár fedezete 2,765,036 K 66 f.
A tartalékalap összege tehát 117,559 K 06 f.

A gyám-pénztár forgalmi kimutatása 1909. évről.

H Debreczeni Ipartestület kérelme.

A Debreczeni Ipartestület beadványt intézett a városhoz, melyben a Csapó-u. 33. és 35. sz. telket telekkönyvileg biztosítandó használatra kéri mindaddig, míg az ipari célok előmozdítására használtatik; a telekre 320,000 korona építkezési kölcsön felvételét hosszabb időre, az építkezéshez másfélmillió téglát, végül az építkezés befejezteig az ipartestület mostani helyiségeit béremlés nélkül kérelmezi. Ezen újonnan emelendő épületben elhelyezést nyernek: az Ipartestület, az Iparos-Kör, az Ipari Hitelszövetkezet, a Munkásbiztosító pénztár, az Iparos ifjusági szálló és az Iparos-tanonc otthon és pedig szuterénben az iparos szálló 40 ágygal, fürdővel, felügyelői lakással és földszinti üzletek raktáraival; a földszinten 5 üzlet, továbbá a munkásbiztosító pénztár 10 szobával és a házmesteri lakás. Az első emeleten az ipartestület 6 szobával, egy diszteremmel és szolgálakással. Ezen kívül az iparos-kör 3, az ipari hitelszövetkezet két szobával, a második emeleten a tanonc-otthon 50 ágygal berendezett hálószobákkal, olvasó és étkező teremmel, felügyelő lakás és mellékhelyiségek. Az épület az Ipartestület számítása szerint 320,000 koronába kerülne és ezen összeg amortizációját a következő jövedelmek biztosítanák:

1. Ipartestületi lakbér	1500—1800 kor.
2. Ipari Hitelszöv. lakbér	400—500 "
3. Iparos Kör lakbére	800—1000 "
4. Munkásbiztosító pénztár	3000—3500 "
5. Ipari szálló jövedelme	300—500 "
6. Tanonc internátusra az állam által adandó s már kilátásba helyezett segély évi kamata	1200—1200 "
7. Az üzletek bérjévedelme	6000—9000 "
Összesen	13200—17000 "

hozzávetőleges számítás szerint.

A városi tanács a beadvánnyal legközelebb foglalkozni fog és nekünk csak annyi megjegyzésünk van a tervre, hogy nem lehetne-e a II. emeletet bérlakásoknak kiadni és a tanonc-otthont az emelet udvari részében elhelyezni. Ezzel a ház jövedelme fokozódnék.

Az amerikai kivándorlás veszedelmei.

Magyarország még mindig az elsők között van, ahonnan folyton nagy és tömeges a kivándorlás. Nagyon helyén volna, ha a közigazgatási hivatalok folyton figyelmeztetnék a kivándorolni akaró népet az Ellis-Islandon uralkodó fel-fogásról s a legújabb rendeletekről. A magyar hatóságok ezt persze csak akkor tehetnék meg, ha a washingtoni nagykövetségünk ráérne olyan csekélységekre is, mint a kellő felvilágosítások és utasítások rendszeres megküldése a hazai közigazgatási hatóságok által való kihirdetés céljára. Amíg ez nem történik meg, addig csak igazán egyedül a sajtó óvhatja meg a kivándorolni akarók tizezeit attól, hogy hiába tegyék meg a nagy utat az újvilágba és a biztos deportáltatás veszedelmének hajókázzanak hatósági irányítás mellett és koncessziós vonalon, nem szólva a hiabavaló anyagi áldozatról s esetleges tönkremenetelről. Newyorkból jelentik, hogy mivel rendkívüli sok visszaélés történik a gyermekeknek rokonokhoz való kiküldése révén, ezért Williams főbiztos csak a legkivételesebb esetekben engedi meg, hogy a 16 éven alóli gyermekek bejuthassanak Amerikába, ha nem szüleikkel, vagy szüleikhez mennek. A jelentés elmondja, hogy számos deportálás történt, olyan esetekben is, amikor az illető gyermekek

Rendőrfőkapitányság.

A központi iktatóba az 1909. év folyamán beérkezett 14,180 ügydarab, ezek, néhány darab kivételével, elintéztettek. A rendőrbejelentési hivatal által az 1909. évben kiadatott 976 drb. ideiglenes cselédigazolvány, 534 drb. külföldi utlevél, 138 drb. bejelentési lap; beérkezett 153,821 drb. A belváros területén az 1909. évben bejelentetett 395 baleset, melyből kettő volt halálos kimenetelű, 11 tüzeset, amelyből kifolyólag 3951 korona kár származott és 3069 drb. községi bírósági ügy érkezett, mely mind elintéztetett.

Iparügy.

A rendőrfőkapitányság, mint I. fokú iparhatóság által az 1909. évben különböző iparágak önálló gyakorolhatására iparendeléssel és iparigazolvánnyal ellátott 437 egyén, tehát 69 darabbal kevesebb, mint az előző évben.

Az 1884. évi XVII. t.-c. 4—10. §-ai szerint ipardij címen 397 egyén által 10 koronával 3970 korona, 40 egyén által pedig 20 koronával számítva 800 korona, együtt 4770 korona fizettetett be a házipénztárba, ipariskola alapra.

Ipariskolai tandijakból az 1909. év folyamán 2448 korona, ipariskolai büntetés bénzékéből pedig 3016 korona folyt be a házipénztárba szintén ipariskolai alapra.

Városunkban mintegy 11,500 korona törzsvagyonnal bíró 17 ipartársulat állott fenn az 1909. év folyamán, ezektől az iparos tanonc-iskola javára 194 korona folyt be a házipénztárba adomány címen.

Városunk területén a fent említett 17 ipartársulaton kívül még 98 olyan egyesület áll fenn, melyek felsőbb helyen megerősített alapszabállyal bírnak.

Munkakönyv 809 drb. adatott ki az 1909. évben.

közeli rokonai jelentkeztek értük Ellis-Islandon. Szeptember közepétől minden ilyen gyermeket visszaküldtek Európába, pedig rokonok vagy ismerősök kíséretében érkeztek Ellis-Islandra. Williams csupán egy tizenöt éves fiút bocsátott be közülök Amerikába, miután annak igen gazdag amerikai nagybátyja ötszáz dollár biztosítékot tett le, hogy három hónapon belül adoptálja a fiút és hogy nem dolgoztatni, hanem taníttatni fogja. Természetesen, közigazgatásunk közegei, a jegyzők, a szolgabírák eszerint jól fogják tenni, ha egyenesen megakadályozzák a tizenhat éven alóliak kiküldését amerikai rokonukhoz, mert ez az amerikai bevándorlási törvényt jelenleg végrehajtó Williams felfogásával a leghatározottabban ellenkezik s nála egyébként sincs könyörület.

Mirek.

— **A főszámvevő jelentése.** Roncsik Lajos főszámvevő jelentette, hogy a városnál sok a haszonbérhátrálék. A város elhatározta, hogy a hátrálékokat erélyes kezekkel fogja behajtatni.

— **Gondnoksági ülés.** A debreczeni tanyai állami elemi népiskola gondnoksága f. hónap 24-ikén délután 3 órakor ülést tart a városház könyvtárszobájában. Miután az ülésen az iskolák költségelirányzatát tárgyalják, kérjük a gondnoksági tagok szíves megjelenését. Debreczen, 1910 október 20. Kovács József gondnoksági elnök, Koncz Ákos gondnoksági előadó jegyző.

— **Tandij kárpótló államsegély.** Az 1908. évi XLVI-ik t.-c. 8. §-ának rendelkezése értelmében a népoktatás ingyenessége ez évi szeptember hó 1-ével a községi és felekezeti iskoláknál is életbe lépett. Az iskola *fentartói (dologi) szükségletei* fedezésére fordított *tandijaknak* és felvételi díjaknak államsegély útján való kárpótlása elrendel-tetvén, ezen államsegély kérvények helyes megszerkesztése és felszerelése érdekében *Gyermes Mihály* székelyudvarhelyi igazgató-tanító „Államsegély kérvény és mellékletei“, cím alatt egy minden irányban teljes tájékozást és segédkezet nyújtó utmutatót és mellékleti űrlapokat szerkesztett és adott ki, melyet 2 korona előleges beküldése ellenében portómentesen küld meg. Ezen munkát a 4-ik kiadásban most megjelent „Tananyagbeostási nyomtatvány“ füzetével együtt, az érdekelt tanítók és iskolaszékek meleg figyelmébe ajánljuk.

— **Malálozás.** A héten elhunyt *Kiss Mihály*, városunk törvényhatóságának bizottsági tagja. A polgármester helyére a törvényhatósági bizottságba Balogh Istvánt hívta be.

— **Ajánlat telekvételre.** Egymást érik most nálunk a telek ajánlatok és vételek. Ujabban a Torday örökösök és Gyöngyösi Sándor tettek ajánlatot a városnak. Az előbbiek Méliusz-tér 1-ső és 2-ik számú házukért 56,000, Gyöngyösi Sándor Darabos-u. 1. sz. telkéért 45,000 koronát kér.

— **A Stencinger-ház ügye.** Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése szótöbbséggel elhatározta, hogy a város tulajdonát képező Stencinger házat 1911 május 1-én lebontatja. Ezen határozatot Ekli József bizottsági tag több aláírt bizottsági taggal meglebebezte. Fellebbezésükben elmondják, hogy a városnak szüksége van azon jövedelemre, mennyit a ház lakás- és bolthelyleteiből kap és ha az értékelkedési szabályzat életbe lép, a város biztosan megnyeri azt az összeget, melyet a Takaré- és Hitelintézet felajánlott az esetre, ha a házat a városi tanács 1911 május 1-én lebontatja.

— **Eladó városi lovak.** A városi ménésből 5 számfeletti lovat és 1 tüzoltó lovat vasárnap fognak elárverezni a lóvásártéren.

— **Segélyt kér a müncheni magyar egylet.** A müncheni magyarok segélyző egyesülete anyagi támogatásért folyamodott a városhoz.

— **Árverés a szegényházban.** A városi szegényház hortermését és a kiselejtezett ócska ruhákat november 3-ikán fogják elárverelni.

16,633—1910.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező B. Szilágyi-féle 14 hold 525 négyszögöl területű, továbbá a Simonffy-utcai 1. sz. bérháznak 7 hold 489 négyszögöl területű ondódi föld, továbbá az ohati erdő legeltetési joga, végül a nyilasokért kapott 296 hold 693 négyszögöl területű föld, továbbá a szikgáti cserépvető 18 hold és a vasut és Kishegyes közti 374 hold 80 négyszögöl területű föld haszonbérbeadása céljából az árverés f. 1910. évi október hó 28. napján délelőtt 9 órakor fog a városház nagytermében megtartani.

Az árverési feltételek a számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1910 október hó 20.

A városi tanács.

13,530—1910.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező alább nevezett üzlet- és lakhelyiségek a folyó évi október hó 28. napján azaz pénteken délelőtt 9 órakor a városháza nagy tanácstermében megtartandó nyilvános árverésen fognak bérbeadni.

1. Simonffy-utca 2. számú bérházban levő 8. sz. bolthelyiség. Kikiáltási ár: 1000 kor. az 1911 május hó 1-től 1914. évi május hó 1-ig terjedő 3 évre.

2. Simonffy-utca 2. sz. bérházban levő 8. számú bolt. Kikiáltási ár: 1700 korona. (Ugyanazon időtartamra.)

3. Ugyanezen bérházban levő 11. számú bolthelyiség. Kikiáltási ár: 1000 kor. (Ugyanazon időtartamra.)

4. Ugyanazon bérházban levő 12. sz. bolthelyiség. Kikiáltási ár: 600 kor. (Ugyanazon időtartamra.)

5. Ugyanazon bérházban levő 13. sz. bolt. Kikiáltási ár: 600 korona. (Ugyanazon időtartamra.)

6. Ugyanazon bérházban levő 15. számú bolt. Kikiáltási ár: 500 kor. (Ugyanazon időtartamra.)

7. Ugyanezen bérházban levő 17., 18., 19. sz. bolthelyiség az 1911. évi szeptember hó 1-től 1914 május hó 1-ig terjedő 2 év 8 hónapra. Kikiáltási ár: 2800 kor.

8. Péterfia-utca 76. sz. házban levő Domokos Isván bérletében álló bolthelyiség az 1911. évi október hó 1-től 1914. évi május hó 1-ig terjedő 2 és 1/2 évre. Kikiáltási ár: 300 korona.

9. A városháza alatti 16. számú bolt az 1911. évi május hó 1-től 1914 május hó 1-ig terjedő 3 évre. Kikiáltási ár: 1500 korona.

10. A Simonffy-utca 2. számú városi bérházban levő I. emeleti 3. sz. lakás, mely áll: 3 lakószoba, 1 elő-, 1 fürdő-, 1 cselédszobából, 1 konyha, 1 kamara, 1 klozett, 1 padlás és 1 pinchelyiségből az 1911. évi május hó 1-től

1914. évi május hó 1-ig terjedő 3 évre. Kikiáltási ár: 1000 korona.

11. Ugyanazon bérház I. emeleti 6. sz. lakás, mely áll: 3 lakó-, 1 elő-, 1 fürdőszobából, 1 kamara, 1 konyha, 1 klozett, 1 padláshelyiségből. (Ugyanazon időtartamra.) Kikiáltási ár: 1000 korona.

12. A Simonffy-utca 2. sz. bérházban levő I. emeleti 7. számú lakás, mely áll: 3 lakó-, 1 elő-, 1 fürdőszobából, 1 konyha, 1 kamara és 1 klozett helyiségből. (Ugyanazon időtartamra.) Kikiáltási ár: 1000 korona.

13. Ugyanazon bérház II. emeleti 9. sz. lakás, mely áll: 2 lakó-, 1 elő-, 1 fürdő-, 1 cselédszobából és klozett helyiségből. Kikiáltási ár: 500 kor. (Ugyanazon időre.)

14. Ugyanazon bérházban levő II. emeleti 9. számú lakás, mely magában foglal: 3 lakó-, 1 elő-, 1 fürdőszobát, továbbá 1 konyhát, 1 kamarát, 1 klozzet, 1 padlást és egy pincehelyiséget. (Ugyanez időtartamra.) Kikiáltási ár: 1050 korona.

Árverés alkalommal a kikiáltási ár 10%-a az árverés napján, az árverelő bizottságnál készpénzben leteendő.

Az árverési feltételek a számvevőségénél a hivatalos órák alatt (8—1 óráig) megtekinthetők.

Debreczen, 1910 október hó 13.

A városi tanács.

16,746—1910.

Árverési hirdetés.

A város tulajdonát képező törzsménésből 5 darab ki-selejtezett és számfellett herélt ló a f. 1910. évi október hó 23. napján tartandó debreczeni országos lóvásáron nyilvános árverésen a városi tanács által eladatni rendeltetvén, erről a venni szándékozók oly felhívással értesítetnek, hogy ezen lovak a város epreskerti méntelepén előzetesen megtekinthetők.

Debreczen, 1910 október 20.

A városi tanács.

„Ős Debreczen.”

Elbeszélések Debreczen multjából.

Írta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetről, mely Debreczen multját rajzolja meg megfigyelő o o tollal. o

Ára 3 korona.

Tisztviselőknek, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyv-táraknak, egyleteknek és tanulóknak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlevéltár).

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □
DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEINEK GYÜJTEMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. **Kossuth-utca, városház-épület.**

Alapított 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésebben állítatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betüéreből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdák, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.